

Mannet iežadet guovllus olggos iskat ja govvet mo eatnama olggaldas fámut leat din guovllus váikkuhan lundui. Noterejehket ja čállet dán neahttasiiduid dieđuid go lehpēt boahtán skuvlii fas.

Johka

- Lea go johka doppe gos don ásat?
- Mannet geahččat joga.
- Mohkasaddá go johka?
- Mo lea joganjálmis?

Bárut

- Orut go rittus?
- Leat go bárut?
- Mo lea gáddi?
- Leat go jorbbaduvvon geađggit?
- Stuhčēt go bárut gitta bávttiid vuostá?
- Mo dat leat šaddan áiggiid čađa?

Jieknaáiggi luottat

- Leat go din guovllus vuomit ja vákkit?
- Čilge mo jiehkki lea daid hápmen.
- Vuonat?
- Leat go skuvren-mearkkat?
- Moreanat?

Golladeapmi

- Gos gávnnat eanagolladeami/erošuvnna?
- Jogas, mearas, váris, eanaudás?
- Dulvi?
- Oza mediain dieđuid.

Eanaudas Kárašjogas gidđat 2018

Geahča dán filmma ja loga ođasteavstta.

Čilge mii lea dáhpáhuvvan.

Čále

https://www.nrk.no/finnmark/stort-jordskred-i-finnmark_-_det-ser-brutalt-ut-1.14050020

Deaddil

Govven Runar Balto.

Juohke ráiddus lea okta sátni mii ii heive searvá.
Russe dan eret.

1	Biegga	bárut	jiehkki	bákti
2	Álgoáigi	dološáigi	kvartæráigi	nohkkanáigi
3	Golladeapmi	erošuvdna	bohkan	jiekŋaáigi
4	Oaivi	čohkka	gáisá	jávri
5	Vuotna	mearra	jávri	dearbmi
6	Máilmmi stuorámus suolu	maŋimuš jiekŋaáiggi bázahus	jiekŋabávttit	Svalbárda
7	Olbmuid doaimmat	jogat	dálkkit	vuotna
8	Jiehkki	golgat	gurra	fiskes ivdni
9	Moreana	čievra	sáttu	suoidni
10	Marinrádjá	láiráeana	áhpedássi	bárru
11	Mekánalaš golldeapmi	beaivemoallaneapmi	galbmamoallaneapmi	kemiijalaš golladeapmi

Čilge mii dáid geđggiide lea dáhpáhuvvan!

Čále dása!

Russe dan čuoččuhusa mii lea duohta.

1. JIEHKIT NORGGAS JA SÁMIS

Leat bázahusat manjimuš jiejknaáiggis

Šaddet jos muohtá eambo dálvet go suddá geasset

Leat buot badjel 1000 jagi boarrás

Golget muhtumat vustolahkii

2. EROŠUVDNA DÁHPÁHUVVÁ GO

Čáhci, dálkkit, biekkat, jiehkkit ja olbmuid doaimmat

golladit eanajorbadasa

Mii suhkat meara ja bivdit luosa

Olbmot murjejjit jekkiin

Šaddet menddo ollu boraspiret duoddariidda

3. GEOLOGALAŠ ÁIGODAT ORDVICIUM

Áhpi gokčá olles Norgga ja láirá šattaid

Lea geologalaš áigodat mii lei Gaskaáiggis

Dán áigodagas lei buolaš

Várit ja bávttit šaddet dán áigodagas

4. BIEGGA

Lea áibmu mii lihkada ja dat sáhtá fievrridit

sáttočalmmážiid guhkes gaskkaid

Gollada dušše bávttiid

li gávdno sáttoábiin

li gollat eanabajoža

5. ČÁHCI

Hábme ja joraha geđggiid ja olles bávttiid, ja sáhtá

golgat ja fievrridit čievrá ja sáttu guhkes gaskkaid ja

borrat iežas eatnamii

li váikkut eatnama golladeapmái

Šattai dalle go jiehkkit sudde

Buohkat liikojit juhkat buhtes čázi

Dát teaksta lea goallostuvvon visot oktii. Don fertet čuoldit sániid ja čállit teavstta ođđasit ja mearridit gos galget suorra bustávat, čuoggát, rihkut ja teakstagaskkat (avsnitt).

Čále

Kvartearajiekņaáiggit

eanajorbadasleabirrasii4600miljovnnajagiboarisdanmuitalsii
geatdutketbávttiidagimáilmiboarráseamosbávttileatmeasta
4000miljovnnajagiboarrásnorggaboarráseamosbávttileatbirrasii
3000miljovnnajagiboarrásáiggiidčađaleadateanamanaldemiivázzit
leamašáhpebotnisdatleamáhcastuvvonjadahkanallaváriid
luoddanansakņanjaseaguhuvvonjafasstirdundaidmaņimuš25
miljovnnajagiidmiigohčoditdanáiggiqvartearaáigindanáigodagas
leatleamašmāņgajiekņaáiggidannegodálkkádatrievddaimāņgii
geologatsáhttetduođaštitahteatleamašgoit2030jiekņaáiggi
álppaidavviriikkainjastuorraoasisstuurabritániasmaņimuš
jiekņaáigiálggii115000jagidassáijanogaibirrasii12000jagidassái
datjiekņaleistuoramusjaasimus1800020000jagidassáistuorra
lossajiekņadettiibuotdavviriikkaidjastuorraoasistuorabritánia
svulosmāņggainčuohtemehteriinjaeanemusdoppegosjiekņa
leiasimusbađatluovttasleijiekņabuotasimusjáhkkimissullii3000
mehteraassáidađistagagojiekņasuttaideloktaniideateanamiilei
deddojuvvonbađatluovttasainloktanaeanasullii1cmjagis.

Dás leat 15 fágadoahpaga dán kapihttalis. Dain leat bustávat moivašuvvan ja don fertet bardit bustámaid

rivttes láhkai ja čállit vástádusa/rivttes doahpaga čilgehusa olgeš beallái.

Bustávamoivi	Čilgehus	Fágadoaba	Čále dán oassái
hikjeki	Assás jiekŋa mii ii sutta geasset, ja sáhtá stuorrut jos muohtá.	jiehkki	
gaikenjáii	Áigi go jiekŋa govččai min riikka.		
káeŋbtiakj	Stuorra bákti mii lea jienas dahkkon.		
pranesamiuro	Jiehkkit sáhttet golgat iešguđet guvlui, ja dan mii gohčodit namain...		
anovusánaslv	Jogat fievrridit dáid mielde gitta johkanjálmmiide ja ábiide.		
šordanevu	Seammá go eanagolladeapmi.		
gibgea	Dát gollada eatnama dan láhkai ahte dat váldá mielde sáttočalmmážiid maid dat sáhtá sirdit guhkes gaskkaid.		
hčcái	Dát lea sihke arvi, bárut, jogat ja juoidá maid mii juhkat.		

Bustávamoivi	Čilgehus	Fágadoaba
kahjo	Dát golgá ja sáhtta borrat iežas vuollelii ja jávistit osiid eatnamis mielde. Muhtimin dat dulvá.	
urtáb	Dát stuhčtet gáddái ja hábmejit geđggiid fiervvás.	
ilmeli	Dát báhcá doppe gosa johka lea jávistan oasi eatnamis	
jenbašoáa	Dán alde mii vázzit, vuojadit, vuodjit, sihkelastit, viehkat ja eallit olles iežamet eallima.	
naroenanásvmna	Ávdnasat mat leat báhcán dan báikái gosa jiehkki lea suddan. Dat sáhttet leat čievrra, smávva- ja stuorrageđgit dahje sáttu.	
ámjhoanbjlik	Dát lea joga maŋimuš báiki ovdal go dat golgá viidáset stuorát johkii dahje merrii ja áhpái. Dása leat čoagganan ollu luovusávdnasat maid johka lea fievrridan mielde gitta doppe gos lea vuolgán.	
obimalepmagnalala	Dát dáhpáhuvvá dálvet go čáhci galbmo jieknjan mii luvve osiid bávtis dahje ludde geđggiid.	

Neahttasiiddut:

Muohtauđas

Dulvi

Nuoskkideapmi ja
olmmošlaš bahkken lundui

Plastihkka-váttisvuolta

Mannen